

ANDELKO IGREC

POVRATAK RAZMETNOGA SINA

CHORUS
ANGELICUS
VARAŽDIN

Anđelko Igrec

POVRATAK RAZMETNOGA SINA

Koprodukcija sa zborom "Chorus angelicus" Varaždin

Skladatelj: Anđelko Igrec

Libreto: Miro Gavran

Stihove doradio: Branko Ružić

Dirigent: Anđelko Igrec

Redatelj: Taro Morikawa

Oblikovatelj rasvjete: Tomislav Maglečić

Scenograf i kostimograf: Mladen Grof Jerneić Erdödy

Korepetitor: David Vuković

Asistentica kostimografa: Željka Vidović Škec

Praizvedba: 8. veljače 2025.

Velika scena

Hrvatskog narodnog kazališta u Varaždinu

Sezona 2024./25.

Intendantica: Senka Bulić

Zborovođa: Anđelko Igrec
Asistent zborovođe: Luka Šopar
Producent ("Chorus angelicus" Varaždin): Karla Kelemen
Inspicijenti: Josipa Skerbić i Vid Ilčić

Ansambel:

Otac (bas): Berislav Puškarić
Mlađi sin (tenor): Mislav Lucić
Mara (sopran), zaručnica ml. sina: Tia Pikija
Stariji sin (bariton): Matija Meić
Rada (mezzo), supruga st. sina: Martina Menegoni
Naomi (alt), bludnica: Emilia Rukavina
Krčmar (bariton): Benjamin Šuran
Trgovac (bariton): Jurica Jurasić Kapun
Svinjar (bariton): Luka Šopar
Zabavljač (tenor): Šimun Šopar
seljaci, bludnice, svinje...

Varaždinski komorni orkestar
Koncert-majstorica: Ivana Penić Defar
Zbor "Chorus angelicus" Varaždin

O BITI U PRAVU I MOĆI OPROSTITI

bezvremenski biblijski tekst u modernom ruhu

Prispodoba o izgubljenom sinu, koji napušta obitelj, rasipa naslijeđe, a zatim se pokajan vraća i biva zagrljen od oca koji je spreman oprostiti, jedna je od najčešće interpretiranih prispodoba Svetog pisma. pisci poput Voltairea, Schillera, Ibsena i Kafke bavili su se ovom tematikom, a Rembrandtova i Dürerova slikarska djela spadaju među remek-djela europske povijesti umjetnosti. Tema je također više puta obrađena u glazbi, a posebno je poznata opera "Prodigal Son" Benjamina Brittena.

I egzegetski evanđeoski tekst donosi određene posebnosti. Ova parabola nalazi se samo u Lukinom evanđelju, za razliku od mnogih drugih, koje se, u različitim varijacijama, pojavljuju i kod drugih evanđelista. Kod Luke je ta priča vrhunac trostruke niske s istim motivom: riječ je o ponovnom pronalaženju nečega što je izgubljeno. U jednoj je to tek ovca iz cijelog stada. U drugoj jedna od deset drahmi, dakle desetina imanja. U prispodobu o izgubljenom sinu riječ je o polovici potomstva. U središtu svake od njih je bezuvjetna radost zbog onoga što je ponovno pronađeno. Biblijsko-teološki, evanđelist uspoređuje to s bezuvjetnom spremnošću Boga na oprost: u Isusovom djelovanju to je ostvareno njegovim okretanjem prema grešnicima i izopćenima. Ono što je farizejima i pismoznancima kamen spoticaja, u Evanđelju postaje središnja poruka Isusove propovijedi o Božjem kraljevstvu: Božja milost nadmašuje legalističke principe tumačenja Pisma i ljudsko poimanje pravednosti. Ova proturječnost u odnosu na tadašnje židovsko promišljanje pravde, pojavljuje se na mnogim simboličkim razinama. Ona kulminira u slici patrijarha, koji trči u susret povratniku: ne samo da ga prima kao jednog od svojih raskajanih najamnika, već priređuje gozbu u njegovu čast.

Popularnost prispodobe i toliko raznolika povijest njene recepcije, nesumnjivo leže u egzistencijalnoj dubini prikazanog, na koju se i danas lako možemo nadovezati. Ovim egzistencijalnim, općenito ljudskim aspektima, autori daju, s određenim slobodama i ukrasima, veliki prostor u svom djelu: literarno - Miro Gavran u libretu, glazbeno - Anđelko Igrec u svom opernom ostvaraju.

Tu je, kao prvo, razina klasičnog sukoba generacija: dijete koje nestrpljivo želi krenuti vlastitim putem, kako bi negdje drugdje izgradilo svoju sreću. Koje svoje roditelje želi učiniti ponosnima, ali izlaskom iz konvencionalnog okvira iznevjeruje njihova očekivanja i zamisli. Otac koji popušta želji sina za slobodom, ali mora svjedočiti kako dijete ne uspijeva i gotovo propada. U samom središtu je razina egzistencijalne potrage i čežnje za ljubavlju: lako ju je pobrkati s potrošački orijentiranom ponudom zadovoljavanja potreba, što sa sobom donosi gorko razočaranje. I konačno, razina sposobnosti za oprost, utjelovljenoj u milosrđu oca i mudroj intervenciji dviju žena, ponad površnog i lako dostiživog "biti u pravu" – u prikazu uobraženog starijeg sina. Koliko je upravo taj korak težak, svjedoči ne samo dvijetisućljetni tekst Evanđelja, već i svakodnevno ljudsko iskustvo kao i politička zbivanja.

Dr. Marie-Theres Igrac

Nastanak nove hrvatske opere i njeno postavljanje na pozornicu jedan je nesvakidašnji događaj za hrvatsku sredinu, a još je manje uobičajeno da se to desi u Varaždinu. Ipak, upravo to dešava se s operom „Povratak razmetnoga sina“ koja je za domaću sredinu (a i šire) posebno neobična još po nečemu: njen sadržaj, tj. njen libreto temelji se na jednoj biblijskoj prisposobi. Nije to prvo takvo djelo, čak ni u domaćoj sredini (u jednom od naših narodnih kazališta baš ove sezone igra opera „Judita“ Frane Paraća koja također jezg-ru svog libretoa pronalazi u jednoj biblijskoj priči, doduše, ispričanoj kroz pero Marka Marulića), no bez obzira na svoje prethodnice, takav izbor sadržajnog predloška predstavlja rijetkost. Samo to približavanje opere sferi sakralnoga rijetko je zbog njihovih bitno različitih priroda; opera koja često ne preže od lascivnosti i prikaza najružnijih (ali i onih najljepših) ljudskih strasti teško se može približiti onome sakralnome (pa i na razini glazbe) ukoliko ne dobije neki moralistički element. U tom su se smislu i libretist Miro Gavran i skladatelj Anđelko Igrac potrudili svoje djelo učiniti poučnim. Upravo jednom takvom momentu moralne pouke svjedoče sljedeći stihovi:

Ohol se mora poniziti,

Bezumnik razumu vratiti,

Za grijehе pokajnik platiti,

Zakon Božji poštivati.

Ovi stihovi iz libreta opere „Povratak razmetnoga sina“ amblematični su za to djelo na više razina: prije svega, u maniri antičkog kora koji se u nekim ključnim trenucima odmiče od glavne radnje i svijet promatra s moralne visine (to nipošto nije mišljeno u pejorativnom smislu), predstavljaju prijelomni trenutak u sižeu libreta – trenutak kajanja razmetnoga sina – a uz to i čitavo djelo ukorjenjuju u jedan široki idejni sklop kršćanskog morala. Nadalje, citirani stihovi sažimaju čitavu poantu biblijske parabole o izgubljenom sinu na koju se naslanjaju; parabole su, naime, poučne biblijske alegorijske priče kojima Isus želi nečemu podučiti svoje učenike. Element poučnosti, dakle, sastavni je dio jedne takve parabole. Sam libreto, iako se naslanja na predložak iz Biblije, ipak se pomalo odmiče od prvobitne priče. Od svega nekoliko likova koji postoje u inače lapidarnom biblijskom tekstu, Miro Gavran u svome tekstu taj broj likova višestruko povećava, čime, kroz njihovo djelovanje, pridonosi raskošnosti i upečatljivosti dramske radnje. Ocu i dvojici sinova iz biblijske parabole Miro Gavran pridodaje i suprugu starijeg sina Radu te zaručnicu mlađeg sina Maru. Uz njih, u libretu se pojavljuje i bludnica Naomi, Krčmar, Svinjar, Trgovac, Zabavljač itd.; čak i svinje dobivaju svoju ulogu. Svi ovi likovi imaju više ili manje važnu ulogu u dinamici zaoštavanja ili pak omekšavanja napetosti u dramskoj radnji. U glazbenom smislu djelo donosi varaždinskoj publici poznat glazbeni jezik skladatelja Anđelka Igrecu, no s nešto proširenim izražajnim spektrom u odnosu na ona njegova djela koja je dosad imala prilike čuti. Ima to zasigurno veze i s prirodom vrste djela – očekivano je da će glazbeni jezik jedne opere biti malo smjeliji od, primjerice, glazbenog jezika uglazbljenja niza psalama – no ima i veze s osobnim skladateljskim razvojem autora. U konačnici, opera koja je sazrijevala kroz niz godina može taj razvoj i sama zrcaliti. Prije svega, to se proširenje izražajnog spektra očituje

u upotrebi različitih nekonvencionalnih tehnika izvedbe, različitih sustava organizacije tonskog materijala, ali i u doticanju različitih glazbenih tradicija; sve to zaogrmutu u jedan osobni skladateljski jezik. Taj pak se jezik u slučaju ovog djela pokazao vrlo fleksibilnim. U službi teksta koji oživljava ili komentira, glazba se kreće od bogato orkestriranih kvazi-tonalitetnih trenutaka, posebno upečatljivih na početku i kraju opere kada projicira sklad i blagostanje, pa sve do atonalitetnih trenutaka popraćenih škrtom orkestracijom, naglašenom fragmentiranosti, koji su najizraženiji u trenucima najvećeg posrnuća razmetnoga sina. Orkestar pritom ne samo što podvlači radnju već ju i komentira ili čak upozorava na nešto što će se desiti, a što akteri na sceni u tom trenutku još nužno ni ne znaju. Jedan takav trenutak može se pronaći u broju „Život je prekratak za biti ozbiljan“. Prpošan karakter obilježen prozračnom orkestralnom fakturom, koji svoj vrhunac postiže uz jedan plesni odsječak, transformira se u jednu mračnu gestu koja pomalo prijeteći, postupkom koji podsjeća na upotrebu lajtmotiva, najavljuje (ili možda upozorava) da „neozbiljan“ pristup životu – opisan riječima: „Život je prekratak za biti ozbiljan. Do posljednjeg daha treba ga ispiti.“ – nije održiv i da završava katastrofom. Orkestar upozorava na tu nadolazeću katastrofu. Taj motiv ujedno i uvodi u scenu u kojoj se pojavljuje bludnica Naomi koja, razmetnom sinu, Jonaši, najprije obećava ljubav, ali ga odbacuje čim joj ovaj ne donosi „pravi“ poklon. Isti motiv pojavljuje se i nakon scene razgovora Krčmara, Svinjara i Trgovca. U strukturnom smislu djelo je poprilično konvencionalno: podijeljeno je na dva čina unutar kojih se artikuliraju različite scene koje pak se mogu raščlaniti na više ili manje samostalne glazbene brojeve. Glazbeni protok se, međutim, čak i unutar pojedinačnih brojeva može činiti pomalo fragmentarnim. Veće cjeline su, naime, građene nizanjem različitih, mahom naglašeno kontrastnih odlomaka. Taj je postupak proizašao prije svega iz „logike teksta“: glazba svojim karakterom prati „ton“ teksta. To je jedno od općenitih obilježja stvaralaštva Anđelka Igreca. Kao skladatelj kojem je razgovjetnost pjevanog teksta vrlo bitna, njegove pojedinačne vokalne dionice vrlo često su oblikovane po uzoru na govor. To se posebno dobro ističe u ritmu vokalnih dionica koji je vrlo često blizak ritmu govora. U spektru različitih izražajnih sredstava, skladatelj čak od solista i

zboru povremeno zahtijeva i način pjevanja koji se kreće u izrazu između govora i pjevanja. Takav način „govorenog pjeva“ javlja se više puta tijekom opere, no možda je najupečatljivije prisutan tijekom nastupa zboru svinja gdje se ovakvim načinom izvedbe dočarava njihovo roktanje. U konačnici, opera „Povratak razmetnoga sina“ jedno je zaokruženo djelo čija se površinska fragmentarnost spaja u jedno šire tkanje povezanih motiva i melodijskih tema koje uz libreto podcrtava sadržaj, atmosferu i karakter dramske radnje. U pogledu glazbe, djelo donosi različite glazbene jezike; pojavljuju se tu i elementi jazza i filmske glazbe, ali i određen prizvuk slavonske tradicijske glazbe. Sve to, iako u službi djela, trebalo bi pridonijeti pristupačnosti jedne suvremene opere publici i zajedno s libretom pružiti joj relevantnost u svijetu današnjice.

Vedran Lesar, mag. musicol.

Andelko Igrec studirao je crkvenu glazbu, kompoziciju i orkestralno dirigiranje na Sveučilištu za glazbu i izvedbene umjetnosti u Beču. Više od 20 godina djelovao je kao kapelnik i orguljaš varaždinske katedrale te voditelj Ureda za crkvenu glazbu Varaždinske biskupije. U tom je razdoblju uglazbio više od sto psalama, od kojih su neki ušli u standardni repertoar hrvatske liturgijske glazbe. Njegova su djela izvodili ansambli poput Zagrebačke filharmonije, Zbora i orkestra Hrvatskog radija, Varaždinskog i Hrvatskog komornog orkestra, Kvarteta Sebastian, Zagrebačkih solista, Bečke katedralne glazbe te međunarodni orkestri poput Simfonijskog orkestra Savaria, na renomiranim festivalima poput Muzičkog biennala Zagreb, Osorskih glazbenih večeri, Dana hrvatske glazbe u Beču i Festivalu „Pasionaska baština“ u Zagrebu. Dobitnik je prestižnih priznanja poput skladateljske nagrade Josip Štolcer Slavenski i nekoliko poticajnih nagrada Ministarstva kulture RH. Neki nosači zvuka s njegovim djelima višestruko su nagrađivani, uključujući i hrvatsku diskografsku nagradu Porin. Igrec živi i radi u Badenu kraj Beča. Redovito dolazi u Varaždin raditi sa „svojim“ zborom - „Chorus angelicus“, kojega je prije 25 godine utemeljio i s njim dosad, na Varaždinskim baroknim večerima i drugim prigodama, izveo sva

veća oratorijska djela od Monteverdieve Vespro do Honeggerovog Kralja Davida. Njemu je za obljetnicu posvetio i ovu operu.

„**Chorus angelicus**“ je varaždinski zbor posvećen izvođenju kapitalnih glazbenih djela hrvatske i svjetske glazbene baštine svih stilskih razdoblja. Osnovao ga je 1999. godine maestro Anđelko Igrec koji od tada djeluje kao umjetnički voditelj zbora. Asistent zborovođe je Luka Šopar. Zbor sačinjava četrdesetak predanih pjevača svih životnih dobi. Svoju najveću snagu „Chorus angelicus“ je pokazao na velikim i zahtjevnim projektima – izvedbama cjelovitih remek-djela svjetske glazbene baštine kao što su „Mesija“ G.F.Händela, „Muka po Ivanu“, „Misa u h-molu“ J.S. Bacha, „Stvaranje svijeta“ J.Haydna ili „Vespro della Beata Maria Vergine“ Claudija Monteverdija. Rezultat toga su i nagrade među kojima su i Porin za Najbolju izvedbu klasične glazbe 2024. za izvedbu „Muke po Mateju“ na Varaždinskim baroknim večerima i Nagrada Ivan Lukačić na Varaždinskim baroknim večerima 2016. godine za izvedbu „Muke po Ivanu“ J. S. Bacha. Zbor pjeva na mnogim koncertima, najviše u Varaždinu i njegovoj okolini, ali i u ostalim dijelovima Hrvatske, a iza njega su i mnoge inozemne turneje (Austrija, Mađarska, Izrael). Zbor je surađivao s nizom hrvatskih i međunarodnih ansambala specijaliziranih za izvedbe barokne glazbe: „Le Parlement de Musique“ iz Strasbourga, „Hofkapelle“ iz Münchena, „Musica Coeli“ iz Graza, „Pratum Integrum“ iz Moskve, „Accademia Bizantina“ iz Ravenne, „Sonatores Panoniae“ iz Mađarske, te domaćim Varaždinskim komornim orkestrom, Hrvatskim baroknim ansamblom, „Cameratom Garestin“ i dr. Iako na repertoaru ima najčešće djela baroknih skladatelja, „Chorus angelicus“ izvodi i djela drugih razdoblja – renesanse, klasicizma, romantizma kao i djela suvremenih skladatelja (Rutter, Ramirez, Orff, Igrec). Neke od izvedbi zabilježene su i na nosačima zvuka (Mozartov Requiem, Mendelssohnov „Ilija“, „Božić u varaždinskoj katedrali“, Bachova „Muka po Ivanu“ i „Muka po Mateju“, Igrecove „Pjesme štovanja i hvale“).

Taro Morikawa, rođen u Beču, upoznao je klasičnu glazbu već u djetinjstvu pohađajući satove violine kod svog oca. Sudjelujući u širokom spektru umjetničkih disciplina, svoje je studentske godine iskoristio za razvoj raznih vještina, uključujući cirkusku umjetnost, magiju, ples, fotografiju i videografiju. S 18 godina, Taro je proširio svoje umjetničke aktivnosti privatnim satovima klavira i pjevanja. Njegova strast prema glazbi odvela ga je na Sveučilište za glazbu i izvođačke umjetnosti u Beču (MDW), gdje je započeo studij opernog pjevanja. Tijekom tog studija, ostvario je značajne uloge poput Sarastra u „Die Zauberflöte“ i Zunige u „Carmen“, što je pobudilo njegov interes za režiju opere. Godine 2017. započeo je paralelni studij Režije opere na MDW-u, gdje je diplomirao s pohvalama 2023. godine, označivši početak svoje karijere redatelja. Tijekom studija usko je surađivao s poznatim redateljima poput Petera Konwitschnyja, Christopha Loya, Tatjane Gürbace, Clausa Gutha, Miyamota Amona, Stefana Herheima i Philippa Stölzla. Ta su mu iskustva pružila prilike za rad na prestižnim lokacijama, uključujući Theater an der Wien, Bečku državnu operu, Bregenzer Festival i Niki Kai Opera Foundation u Tokiju. Morikawa je svoj redateljski debi 2022. godine imao s Mozartovim „Le nozze di Figaro“ u HNK Varaždin što ga je dovelo do godišnjih poziva za nove produkcije, poput Purcellove „Dido i Enea“ 2023. godine i Mozartove „La Clemenza di Tito“ 2024. godine. Njegov proftejl također uključuje širok spektar djela, od Donizettijevog „Don Pasquale“, Massenetove „Cendrillon“ i Ravelove „L'Enfant et les Sortilèges“ do njegovog originalnog pastiča „Endlich“ i žonglerske predstave „Catch the Beat“, razvijene u suradnji s timom svjetskih prvaka u žongliranju Jonglissimo, koji trenutno putuje na međunarodnoj turneji. Svoj debi u Austriji proslavio je režirajući „Capriccio“ za Opera Camp na Salzburškom festivalu, a u Japanu 5. siječnja 2025. godine u dvorani Fenice u Sakaiu s poluscenskom verzijom „The Merry Widow“ F. Lehára. Morikawin angažman u povezivanju tradicionalne opere s suvremenom publikom dodatno je pokazuje kroz svoj YouTube kanal, @TaroDirected. Kroz svoje raznolike vještine i kreativnu viziju, Taro Morikawa nastavlja obogaćivati kulturnu scenu, donoseći novu perspektivu na izvođačke umjetnosti.

Rukovoditelj tehnike: Boris Arsenić

Zamjenik rukovoditelja tehnike: Darko Avar

Majstor pozornice: Rajko Hergotić

Električar: Roland Bakal

Majstori rasvjete: Rajko Vugrinec i Dean Hraštić

Majstori tona: Zlatko Milec i Mislav Bunić

Titlove priredila: Vanda Petrović

Operateri titlova: Nikolina Cirimotić i Emili Kalajdžija

Rekviziteri: Mladen Jerneić Grof Erdödy i Željka Vidović Škec

Frizerka: Andrijana Habek

Šminkerica: Mirela Magdić Fotak

Scenski radnici:

Miro Pačalat, Dražen Hirš, Milan Križanec, Karlo Tušek i Filip Svetec

Garderobijeri:

Mladen Jerneić Grof Erdödy i Željka Vidović Škec

Kostime pripremili i izradili Mladen Jerneić Grof Erdödy

i Željka Vidović Škec u radionicama HNK Varaždin.

Autor najavnog videa: Miran Brautović /Fotograf: Marko Ercegović

Izdavač: HNK Varaždin

Za izdavača: Senka Bulić, intendantica

Kontakti: HNK Varaždin, A. Cesarca 1, Varaždinu

+385 42 214 688/ hkvz@hkvz.hr/ www.hkvz.hr

Blagajna: 042 200 250; blagajna@hkvz.hr

Ulaznice: hkvz.mojekarte.hr

ZLATNI SPONZORI HNK VARAŽDIN

ERSTE
Bank

HEP

Automobil Lončar
VARAŽDIN

Ministarstvo
kulture
Republika
Hrvatska
Republic
of Croatia
Ministry
of Culture

VARAŽDIN

ONIVERSE

DIONIČKO DRUŠTVO
Varkom

Vindija

Gumil-IMPEX
GRP

VODOGRADNJA VARAŽDIN

USKOKOVIĆ & PARTNERI d.o.o.
ODVJETNIČKO DRUŠTVO

span

80 HDS
HRVATSKO DRUŠTVO SKLADATELJA
CROATIAN COMPOSERS' SOCIETY

Zagrebačka banka
UniCredit Group

Bomark

Aulos
VARAŽDIN

CROATIA OSIGURANJE

KW
Koncertni ured Varaždin
Concert agency Varaždin

1980.
KUD MAROF

THEFAMILY.